

Environmentální etika

uvedení do problému

Před samotnou environmentální etikou

- Jak absolvovat kurz a získat potřebné kredity?
- znát obsah přednášek a slidů
- nastudovat skripta

Kontakt: binka@fss.muni.cz

Environmentální etika

■ Etika

- svět hodnot x svět faktů
- námitky proti etice I.
- námitky proti etice II.
- etika x morálka x mrav
- pokus o obhajobu
- etický typ I. II. III.
- etický typ IV. V. VI.

■ Environmentalismus

- eko x enviro x green
- námitky proti eko I.
- námitky proti eko II.
- pokus o obhajobu
- enviro typ I.
- eko typ I.

Uvedení do etiky I.

- Svět hodnot a svět faktů
- pokus s kleštěmi či pokus s filmem
- principiální rozdíl vět:
- Způsobuje A. bolest?
- Je správné, že A. způsobuje bolest?
- Námitky vůči otázce: Je správné?
- Nelze odpovědět – záleží na každém jednom z nás.
- Odpověď je napsána ve světě faktů – fak. tvrzení.

Uvedení do etiky II.

- Bohuslav B. má kolem krku pestrobarevnou šálu.
- Milan Š. právě mučí Bohuslava B.
- Milan Š. cítí výčitky svědomí, že mučí Bohuslava B.
- Ivana B. po důkladném zvažování říká: „Je správné mučit Bohuslava B.“.
- Je špatné, že Milan Š. ubližuje Bohuslavu B.

Uvedení do etiky III.

- Jak vidíme ve světě hodnot? Kde všude můžeme nalézt nápovědná okna? – v odpovědi na tuto otázku se skrývá i typologie jednotlivých etických přístupů.
- Student Petr (brouk Pytlík) – podívejme se na něj blíže.
- Co vše Petrovi říká, co je hodnotou?

Uvedení do etiky IV.

- Etický typus I. – etika „biologické“ přirozenosti
- chovejme se tak, jak nám velí naše biologická podstata (instinkt a pud určí to, co je správné)
- před 1 000 000 let to téměř na sto procent byla na devadesát devět procent pravda
- po dlouhou dobu, po které jsme byli přesvědčeni, že to pravda vůbec není – člověk je úplně něco jiného než zvíře – to pravda do značné míry byla i když transformovaná
- etika „biologické“ přirozenosti neodpovídá dnes ani reálné přirozenosti člověka, respektive neodpovídá na 100%
- A navíc se vždy můžeme zeptat – je to, k čemu nás vede naše biologická přirozenost, také správné? A netriviálnost této otázky ukazuje na fakt, že „biologická“ přirozenost se nerovná etickému chování.

Uvedení do etiky V.

- Etický typus II. – dogmatická etika
- Je to s velkou pravděpodobností přístup, který nás „vysvobodil“ z absolutní podřízenosti biologické přirozenosti.
- Je to etika, která předpokládá, že někde v realitě je stanoveno, napsáno, co je správné, a mi tento souhrn dobrého chování máme následovat.
- Základní předpoklad dogmatické etiky:
- **A) existuje správné chování B) je nutné takovéto chování předepsat lidem a donutit je k němu**
- Východiska tohoto předpokladu: ?

Uvedení do etiky VI.

- Etický typus III. racionalistická etika
- Základní předpoklad: Cílem etiky je ukázat lidem, že žádnou předepsanou (dogmatickou) etiku nepotřebují, stačí používat vlastní rozum.
- Východiska – vše co narušuje rozumnost (dogma, víra, emoce, vášně) nemá v našem rozhodování o hodnotách co dělat – zbavme se nánosů emocí, vášní, víry, dogmatu, zapojme rozum a budeme se chovat správně.
- Problémy racionalistické etiky: kapacita, nejednotnost racionalit, problém s emocemi – de Sade.

Uvedení do etiky VII.

- Etický typus IV. Emotivismus
- D. Hume: *Rozum je a měl by být otrokem vášní.* – *podivná myšlenka*
- Student Petr – podívejme se na jeho život blíže. Právě se rozhoduje co bude dělat – a co mu říká co je správné? Jaká je role rozumu a jaká je role emocí? V principu má emotivismus pravdu, ale je zde mnoho problémů.

Uvedení do etiky VIII.

- Etický typus V.A. – POZOR, Petr není sám – formalistická etika
- Pro správné chování je nutné předpokládat existenci více lidí a z tohoto předpokladu vyplývá:
- Existují bezobsažná etická pravidla, které mají lidé dodržovat.
- Takováto pravidla dosud nebyla objevena – a tudíž nejsou všem lidem „přirozeně“ a automaticky přístupná
- Ovšem morální vlastnosti lidí umožňují, aby taková, jednou objevená pravidla byla přijata.
- Hypotetický a kategorický imperativ a I. Kant.

Uvedení do etiky IX.

- Etický typus V.B. – POZOR, Petr není sám – utilitaristická etika
- Všichni lidé jsou si – z hlediska utrpení a slasti rovni.
- Na čem záleží je míra utrpení a slasti násobená počtem lidí, kterých se týká.
- TEDY: pokud Váš čin přinese hodně slasti mnohým a málo nebo žádné utrpení je správný.
- Problémy utilitaristické etiky: ?

Uvedení do etiky X.

- Dynamická etika
- Neexistuje jediná síla, která určuje naše chování.
Lidské chování je součtem vektorů jednotlivých sil.
- Viz S. Freud a jeho Id, Ego a Superego.
- Východiska:
- Nikdo není prvoplánovitě morální (světci neexistují)
– každý má vrstvu, která zůstává ve světě zvířat.
- Morální můžeme být, ale pouze oklikou.

Uvedení do etiky XI.

- Deontologická etika
- Etika povinnosti – cílem etiky je ujasnit, jaké jsou povinnosti lidí.
- V příkrém rozporu s etikou neoliberalní.
- Doceňuje význam mocenských struktur a systémových vlivů.
- Odhlíží často od jedince.

Uvedení do etiky XII.

- Neoliberální etika
- Tři základní předpoklady neoliberální etiky:
- Lidé jsou individualisté.
- Lidé sledují vlastní užitek, formou moci zisku či prestiže.
- Lidé se chovají racionálně.
- Námitky: ?

Uvedení do etiky XIII.

- Relativistická etika
- Individuální a kulturní relativismus.
- Viz další slidy.

Uvedení do etiky XIV.

- Námítky proti etice I.
- Otázka co je správné je pouhé moralizování – správně otázka zní: co se komu líbí. A libost je libovolná – A. se líbí, B. se nelíbí – ale nelze se ptát je to správné? (to je povyšování osobní libosti nad libosti těch druhých).
- Tento postoj označujeme jako morální relativismus.

Uvedení do etiky XV.

- Námitky proti námitkám I.
- Co zpochybňuje relativistické zpochybnění etiky?
 - A. Existence svědomí – často je nám něco nezpochybnitelně libé a přesto nás hryže svědomí.
 - B. Existence sdílených hodnot navzdory osobním libostem.

Uvedení do etiky XVI.

- Námítky proti etice II.
- Etikou se nemusíme zabývat, protože správné odpovědi jsou napsány ve světě faktů:
 - v posvátných textech (Bible, Strážná věž, Kapitál)
 - v „reálnější než naší“ zkušenosti – v sobeckých genech, v pravidlech volného trhu
 - v konkrétní osobě, které svěříme „svůj“ svět

Uvedení do etiky XVII.

- Námitky proti námitkám II.
- Problém posvátných textů – princip druhého a třetího čtení textů, princip interpretace, princip významu – víra a jistota (chceme-li věřit, nemůžeme mít jistotu)
- Problém odvození správného z reálného – sociobiologie a ekonomie jako věda vynikajících komentářů – problém slepé skvrny

Uvedení do etiky XVIII.

- Etika, morálka, mrav
- Morálka – Není to morální člověk. Zachoval se morálně. Tyto věty mají dvě roviny – co cítíme a co můžeme obhájit. – Nad rovinou první i druhou stojí hodnotové předpoklady.
- Mrav – dodržování pravidel, které vládnou ve společnosti, ve které žijeme – člověk dobrých mravů.
- Etika – promýšlení světa morálky, mravů, hodnot a norem.
- Morální člověk se snaží pracovat na své morální úrovni, mravný člověk zachovává dobré mravy a etik o tom všem přemýšlí.

Uvedení do etiky XIX.

- Pokus o obhajobu
- Etika má smysl, pokud připustíme pravdivost následujících tvrzení:
 - Je lepší vědět, než nevědět.
 - Svět hodnot je odlišný od světa faktů.
 - Z faktických tvrzení nemůžeme odvodit hodnotové závěry.